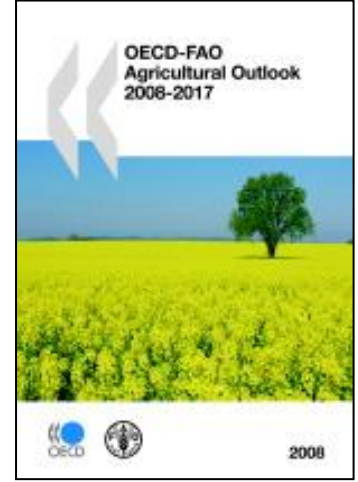

OECD-FAO Agricultural Outlook 2008-2017

Summary in Turkish

OECD-FAO Tarım Tahmin Raporu 2008-2017

Türkçe Özet

Yıllık *Tarım Tahmin Raporu*'nun bu ondördüncü – ve FAO ile ortaklaşa hazırlanan dördüncü – sayısında, tarım piyasalarına ilişkin beklentilerin üretim, tüketim, ticaret, stoklar ve ağırlıklı ılıman bölge tarım ürünleri fiyatları için 2017 yılına dek uzanan öngörülere dayanan bir değerlendirmesi yapılıyor. Bu beklentiler küresel makro-ekonomik koşullar, nüfus artışı, ulusal tarım ve ticaret politikaları, üretim teknolojileri ve hava koşulları ile ilgili özel varsayımlara dayanıyor. Bu piyasaların ekonomik gelişmelerden ve hükümet politikalarından nasıl etkilendiği gösteriliyor ve bunların piyasalardaki sonuçlarını etkileyebilecek belirsizliklerin ve risklerin bazıları vurgulanıyor.

Rapor, Çin, Hindistan, Rusya Federasyonu, Brezilya ve Arjantin gibi OECD dışındaki bazı önemli tarım üreticileri dahil, 39 ülkeyi ve 19 bölgeyi kapsıyor.

***BİLİYOR MUYDUNUZ?* ETANOL YAKIT üretimi 2000-2007 yıllarında üçe katlandı.**

- Bu raporda yer alan hemen tüm tarım ürünlerinin dünya referans fiyatları en azından nominal olarak ya önceki rekor seviyelerinde ya da bunların üzerinde bulunuyor. Son artışların arkasında yatan faktörlerden bazılarının geçici bir özellik taşıması nedeniyle bu durum uzun süremeyecek ve fiyatlar gitgide düşecek. Ama fiyatların ardında yatan ve bunların ortalama seviyelerinin geçmişte olduğundan daha yükseklerde kalması ve reel olarak uzun vadeli düşüşün azalması yönünde işleyen kalıcı faktörlerin bulunduğuna inanmak için de sağlam nedenler var. Gerek tarımın gelişmesine, gerekse aç ve yoksul insanların ihtiyaçlarına eğilinmesine yönelik uygun politik adımlarda ister geçici olsun, ister kalıcı, bu özelliklerin ikisinin de hesaba katılması gerekiyor.
- 2005/06 yıllarından bu yana fiyatlardaki dramatik artış kısmen dünyanın başlıca tahıl üretim bölgelerindeki olumsuz hava koşullarının bir sonucu olup, bunun da aynı topraklarda rekabet halindeki ürünler ile hayvanlar üzerinde zincirleme etkileri oluyor. Küresel stokların düşük seviyede olduğu koşullarda, bu gelişmeler tek başına güçlü fiyat reaksiyonlarını tetiklemiş olurdu. Bu koşullar yeni değil; bunlar geçmişte yaşandı ve daha normal koşullar ağır basıp zamanla arz tepki verince fiyatlar düştü. Tahmin Raporu'nda önümüzdeki birkaç yıl içinde bunun tekrarlanmayacağına inanmak için hiçbir neden görülüyor.
- Ancak, fiyatlar şimdiki zirve seviyesinden düşmeye başladığında orta vadede son on yılda tanık olunandan daha yüksek ortalama seviyelerde kalacak. Ama tarım ürünleri arzının harekete geçmesinin ardında yatan güçler (büyük ölçüde verimlilik kazançları) gerek gıda ve yem için gerekse en başta biyo-yakıt üretimi olmak üzere endüstriyel talep için, daha güçlü talebi belirleyen kuvvetlere karşı sonunda ağır basacak. Sonuç olarak, fiyatlar reel olarak düşmeye devam edecek, ama bu düşüş muhtemelen geçmişte olduğu kadar fazla olmayacak.
- Arz tarafına gelince; Tahmin Raporu'nda ürün arzının belirlenmesinde ürünlerde verim artışının devam etmesinin yeni alanların tarıma açılmasından daha fazla öneme sahip olması bekleniyor. Süt ve süt ürünleri ile hayvancılıkta verimlerin yavaş yavaş artması da süt ve et üretiminin artmasını destekliyor. ABD dolarının diğer para birimlerinin çoğu karşısında biraz güçlenmesi, Tahmin Raporu'ndaki temel bir varsayımı oluşturuyor. Bu değişimden etkilenen ülkelerde bu durum iç fiyat teşviklerini güçlendirerek üretimi arttıracak. Bu faktörler hep birlikte küresel tarım üretimindeki artışın sürdürülmesini sağlıyor, ancak bu ivmenin bir bölümü üretim maliyetlerini arttıran yüksek petrol fiyatlarının arzı azaltıcı etkisi tarafından zayıflatılıyor.
- Talep tarafına gelince; değişen diyetler, kentleşme, ekonomik büyüme ve artan nüfuslar, gelişmekte olan ülkelerdeki gıda ve yem talebinde itici güç rolü oynuyor. Küresel planda, ve mutlak olarak,

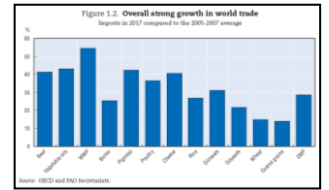
Sekil 1.1. Dünya ürün fiyatları ortalama seviyeleri daha yüksek

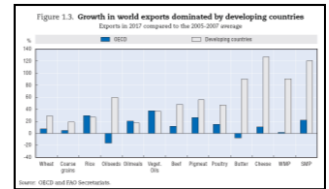
tarımdaki talep artışının en büyük kaynakları gıda ve yem olmaya devam ediyor. Ama şimdi hayvancılık alanında hızla artan talebin biyo-enerji sektörünün büyümesini teşvik etmesi de bunun üzerine ekleniyor. Gıda ve yem kullanımındaki artıştan daha az olmakla birlikte, biyo-yakıt talebi on yıllardır en büyük yeni talep kaynağı olup tarım ürünleri fiyatlarının yükselmesinin ardında yatan güçlü bir faktör oluşturuyor.

- Arz ve talepteki bu dinamikler sonucunda, Tahmin Raporu'nda ürün fiyatlarının – nominal olarak – orta vadede geçtiğimiz on yıllarda egemen olan seviyelerin üzerinde bir ortalamaya sahip olacağı ileri sürülüyor. 2008 ile 2017 yılları arasındaki ortalama 1998 ile 2007 yılları arasındakile karşılaştırıldığında, dana ve domuz eti fiyatları yaklaşık %20, ham ve beyaz şeker yaklaşık %30, buğday, mısır ve yağsız süt tozu %40-60, tereyağı ve yağlık tohumlar %60'tan, nebati yağlar %80'den daha yüksek olabilir. Ama fiyatların bu yüksek seviyelerden düşüşü daha yavaş bir hızda olsa da reel olarak devam edecek.
- Bunlara ek olarak, fiyatlar eskiye göre daha istikrarsız da olabilir: Tahmin Raporu dönemi boyunca stok seviyelerinin önemli oranda takviye edilmesi beklenmiyor; nihai gıda faturası içindeki ürün payı düştükçe ve endüstriyel talep arttıkça talep çiftlik seviyesinde fiyat değişikliklerine daha az duyarlı hale geliyor; iklim değişikliğiyle birlikte hava koşulları ve tarım ürünleri arzı daha değişken bir hale gelebilir; ve ticari olmayan spekülasyon yatırım fonları vadeli tarım piyasalarına kâr fırsatları tarafından dikte edilen şekilde girip çıkıyor.
- Bu genel çerçeve içerisinde, küresel tarımın merkez üssü OECD ülkelerinden gelişmekte olan ülkelere doğru daha da kayacak. Buğday dışındaki tüm ürünlerde gerek tüketim gerekse üretim gelişmekte olan ülkelere daha hızlı büyüyor. 2017 yılına dek, iri taneli hububat, peynir ve yağsız süt tozu hariç, çoğu ürünlerin üretim ve tüketiminde bu ülkelerin egemen olması bekleniyor.
- Küresel ticaret modellerinde de bunlara paralel değişiklikler oluyor. İthalat en çok gelişmekte olan ülkelere artıyor ve bu büyümeye gitgide daha fazla öbür yükselen ve gelişmekte olan ülkelere ihracatın artması şeklinde gerçekleşiyor. Gelişmekte olan ülkelere ihracat daha fazla artıyor ve bazen bu neredeyse tüm ürünler için son derece geçerli oluyor. Ancak, OECD ülkelerinin dünya ihracatındaki payı düşmekle birlikte, bu ülkeler buğday, iri taneli hububat, domuz eti, tüm süt ve süt ürünleri ihracatında başı çekmeye devam ediyor.
- Yüksek fiyatlar bazıları için iyi, bazıları için kötü. Gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerdeki çoğu ticari üretici için yararlı. Ancak, gelişmekte olan ülkelere bir çok çiftçinin piyasalarla ilişkisi olmayıp mevcut fiyat artışlarının bunlara yararı ya hiç olmayacak ya da az olacak. Ama net olarak gıda ithalatçısı gelişmekte olan ülkelerdeki yoksullar, özellikle kent yoksulları daha çok zarar

Sekil 1.2. Dünya ticaretinde genel olarak güçlü büyüme

Sekil 1.3. Dünya ihracatındaki artışta gelişmekte olan ülkeler başı çekiyor

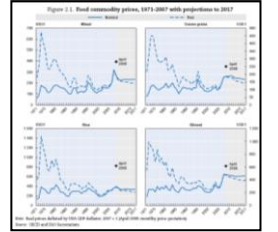

görecekler. Düşük gelirli birçok ülkede gıda harcamaları ortalaması gelirlerin %50'sini aşıyor ve bu Tahmin Raporu'nda yer alan fiyat artışları daha fazla sayıda insanın beslenme yetersizliğine itilmesini getirecek.

- Dolayısıyla, başta gıda açığına sahip grup olmak üzere, En Az Gelişmiş Ülkeler için beklentiler, ürün fiyatlarının ve fiyat istikrarsızlığının yüksek olduğu bir dönemde bunların kırılganlığının çok artacağını ve gıda kaynaklarının belirsiz olacağını gösteriyor. Bu da eğitim, kurs ve yaygınlaştırma hizmetlerine, araştırma-geliştirmeye ve fiziksel altyapıya yatırım yaparak iç arz kapasitesini arttırmanın önemini vurguluyor. Bunlar uzun vadeli çözümler sunarken, kısa vadede ürün ticaretinin mevcut ürün kaynaklarının tahsisini kolaylaştıracak şekilde verimli işlemesi önem taşıyor.
- Bu Tahmin Raporu'nda tarım ve ticaret politikalarında bir değişiklik olmadığı varsayılıyor. Ancak, gerçekte tarım ürünleri ve gıda fiyatlarının evrimi önemli bir oranda politika alanında gelecekteki gelişmelere bağlı. Yüksek fiyatların en yoksullar üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak için insani yardımların arttırılması gerekiyor ve bu piyasalar üzerinde büyük bir etki yaratmaksızın gerçekleştirilebilir.
- Ancak, ihracat vergileri ve ambargolar gibi ticareti kısıtlayıcı politikalar sonucunda böylesi etkiler olabilir. Bunlar kısa vadede yerli tüketiciler için biraz yardım sağlayabilir, ama yerli üreticiler üzerine yük bindirip onların arz tepkisini sınırlamanın yanı sıra küresel ürün piyasalarındaki belirsizliğe de katkıda bulunur. Benzer şekilde, yerli tarım ürünleri üreticilerini sınır önlemleri aracılığıyla korumaya yönelik önlemler yerli tüketiciler üzerine yük bindirir; ayrıca sınır ötesinde üreticilerin büyüme fırsatlarını da kısıtlayıp çok ihtiyaç duyulan küresel tarım arzında büyümeyi sınırlandırır.
- Politik desteğin yanı sıra petrol fiyatlarındaki gelişmeler tarım ürünleri hammaddeleri için biyo-yakıttan talebin gelecekteki evrimi üzerinde büyük bir etkide bulunacak. Bunlardan birindeki değişiklikler, ya da yeni teknolojik gelişmeler de tarım ürünleri dünya fiyatlarıyla ilgili beklentiler ve bunların gıda ve yem olarak kullanılabilirliği üzerinde güçlü bir etkide bulunabilir.
- Son olarak, uzun vadede, tarım alanında arz, artan belirsizlikler ve tarıma açılacak yeni toprakların miktarındaki sınırlamalar ile karşı karşıya bulunuyor. Özellikle gelişmiş ülkelerde, yenilikçilik ve tarımda verimliliğin arttırılması konusunda kamu ve özel sektör yatırımları, üretim tabanının genişlemesini ve ürün fiyatlarında sert yükselişlerin tekrarlanma olasılığının azaltılmasını sağlayıp arz beklentilerini büyük ölçüde arttırabilir.

Sekil 2.1. 1971–2007 gıda ürünleri fiyatları ile 2017 yılına kadar beklentiler (USD/ton olarak)

Not: Reel fiyatlara uygulanan indirgeme yöntemi: ABD GSYİH fiyat indirgeyicisi 2007 = 1.

Bu yayının tam metni web sitesinde bulunabilir: www.agri-outlook.org

Bu özet metin, basılı sayfadan Excel™ dosyaları sunan bir servis olan **StatLinks** içermektedir!

© OECD/FAO 2008

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir

www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü,
Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.

rights@oecd.org

Faks: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation Unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
Fransa

İnternet web sitemiz: **www.oecd.org/rights/**

